

SUSAN KAY

FANTOM

Az Operaház fantomjának
alaptörténete

 Aranytoll

Susan Kay

FANTOM

Egy ember története,
aki szörnyű bűnökre ragadtatta magát,
holott akkora szíve volt,
hogy az egész világ befért volna.

Aranytoll kötetek
Szeged, 2015

Senki nem választja meg,
mikor esik szerelembe...

– Erik

MADELEINE

1831–1840

Faros szülés volt, így hát a szűz gyanútlanág legvégső pillanatáig hallhattam a bába bizalmaskodó, telitüdős biztatását.

– Már csak a fej van hátra, aranyom... mindjárt megvagyunk... mindjárt itt a kisfiú. De most nagyon kell vigyázni. Egy az egyben úgy csinálja, ahogy mondom – hall engem, nagysága? –, egy az egyben!

Bólintottam, aztán zihálva vettem mély lélegzetet az ágyam fejéhez függesztett törülközőbe csimpaszkodva. A gyertyaláng hatalmas árnyakat vetített a mennyezetre, s e különös, baljós alakzatok mintha érthetetlen módon fenyegettek volna a fájdalom esztelen önkívületében. A préselő kín tetőfokán úgy tetszett, egymagam maradtam élve az egész világon, s mindörökre rám csukódik a fájdalom sivár tömlőcének ajtaja.

Hatalmas feszülés, szakadás, aztán béke... és csönd: az elképedés, a hitetlenkedés néma hördülése. Kinyitottam a szemem, s láttam, hogy a bába arcából – amely az imént még a nekibuzdulástól rózsállott – egyszerre kiszaladt a vér, s a szobalányom, Simonette a szája elé kapja a kezét, úgy hátrál az ágytól.

Emlékszem, azt gondoltam: *Biztosan halott*. De az igazság pillanatát megelőző tört másodperc zaklatottságában is belém borzongott, hogy nagyobb a baj... sokkalta nagyobb.

Küszködve feljebb csúsztam a csatakos párnán, lenéztem a véres lepedőkre, és megláttam, amit a többiek.

Nem sikoltottam; egyikünk sem sikoltott. Akkor sem, mikor egy gyöngécске rezzenése nyilvánvalóvá tette számunkra, hogy él. Ami a lepedőn feküdt, olyannyira hihetetlenül festett, hogy bénaságba

nyűgözte a hangszalagokat. Egymásra meredtünk hárman, mintha azt remélnénk, megkövült elszörnyedésünk együttes erejétől üzve e szívszaggató iszonyat újra elvegyül majd a lidércvilágban, ahol minden bizannyal honos. A bába tért magához elsőnek; odapenderrült, hogy a köldökzsinórt elvágja, bár reszkető kezével tartani is alig bírta az ollót.

– Uram, irgalmazz! – motyogta, s ösztönösen keresztet vetett.

– Krisztus, kegyelmezz!

Zsibbadt közönnnyel figyeltem, ahogy bebagyalja a jövevényt, és odapottyantja a bölcsőbe az ágy mellett.

– Szaladjon Mansart atyáért! – mondta reszkető hangon Simonette-nek. – Mondja meg neki, jól teszi, ha nyomban idejön!

Simonette feltépte az ajtót, s lerontott a kivilágítatlan lépcsőn anélkül, hogy egyetlen pillantást hátravetett volna rám. Ő az utolsó cseléd, aki valaha is a fedelem alatt élt. A borzalmas éjszaka után nem láttam többé viszont, még a holmiját sem szedte össze a padlás-szobájából. Mansart atya, mikor megjött, egyedül jött.

A bába az ajtóban fogadta. Eleget tett minden kötelezettségének, türelmetlenül várta már, mikor szabadulhat, mikor boríthat fátylat szerepére ebben a rémálomban; olyannyira türelmetlenül, mint egykedvűen észrevételeztem, hogy a járandóságát sem firtatta.

– Hát a lány hol maradt? – tette szóvá, bosszúságának nyomban hangot adva. – A szobalány, atyám... nincs itt önnel?

– A kisasszonyka nem volt hajlandó elkísérni ide. Úgyszólván magánkívül volt a réműlettől, és hasztalanul beszéltem a lelkére.

– Hát... nem mintha meglepne – mondta sötéten a bába. – Azt megtudta-e tőle, hogy a gyerek szörnyszülött? Sok év tapasztalat van a hátam mögött, de ilyet még nem láttam... pedig pipáltam egyet-mást, igaz-e, atyám... De nem látszik valami erősnek, szerencsére...

Nem hittem a fülemnek. Úgy beszéltek, mintha én ott sem volnék, mintha e szörnyűség süket, bárgyú idiotává fokozott volna le, akit nem illet meg többé a legalapvetőbb emberi méltóság sem. Elszörnyedve tárgyaltak ki engem is, akárcsak a bölcsőben fekvő szerzetet, megszűntem *valaki* lenni...

A bába magára hevenyészte a kendőjét, s a kosara után nyúlt.

– Fogadni mernék, hogy meghal. Meg szoktak halni ezek, hála istennek. Meg se nyekkent még, ez mindenképpen biztató jel. Reggelre

biztos vége. Különbem nem tartozik rám, én megtettem a dolgom. Bocsásson meg, atyám, indulnom kell. Megígértem, elnézek még egy szüléshez. Lescot-né, tudja, a harmadik jön.

A bába hangja kiúszott az ajtón a sötétbe. Mansart atya becsukta utána, aztán letette a lámpását a komódra, és szétterítette ázott köpönyegét egy széken, hogy megszáradjon.

Bizalomgerjesztő arcát gazdagon barázdálta az élet, napbarnított volt és cserzett, mint az olyan emberé, aki minden időjárásnál gyalog közlekedik; feltételezésem szerint úgy ötvenéves lehetett akkor. Tudtam róla, hogy sok rémséget látott már hosszú szolgálata folyamán, mégis feltűnt, ahogy megdöbbenésében önkéntelenül visszahőkölt a bölcsőbe tekintvén. Egyik kezével megszorította a nyakában függő feszületet, a másikkal nagy sietve keresztet vett. Egy pillanatra letérdelt imádkozni, mielőtt odalépett volna az ágyamhoz.

– Drága gyermekem! – szólt együttérzően. – Ne hagyja magát behálózni olyan gondolattól, hogy az Úr elhagyta. Az ilyen tragédiák a mi halandó értelmünk számára felfoghatatlanok, de arra kérem, ne feledje, Istennek célja van valamennyi teremtményével!

Megborzongtam. – Még életben van, ugye?

A pap bólintott, és telt alsó ajkát harapdálva szomorúan pillantott a bölcsőre.

– Atyám... – A szavam is elakadt, míg bátorságot gyűjtöttem a folytatáshoz –, ha nem érinteném, ha nem táplálnám...

Ő komoran rázta a fejét. – Egyházunk álláspontja kristálytisza e kérdésben, Madeleine. Amire maga céloz, az gyilkosság.

– De hiszen ez irgalmas cselekedet volna az adott esetben!

– Bűn volna – válaszolt rendreutasítóan az atya –, közönséges bűn! Követelem, hogy minden ilyen ártó gondolatot verjen ki a fejéből! Kötelessége istápolni egy emberi lelket. Ezt a gyermeket ugyanúgy kell táplálnia és gondoznia, mint bármely másikat.

Elfordítottam a fejem a vánkoson. A nyelvemen volt, hogy az Isten is hibázhat, de a kétségbeesés mélypontján sem voltam eléggé merész, hogy ilyen káromlást kiejtsek a számon.

Hogyan is lehet ember ez az iszonytató fürtelem? Úgy visolyogtam tőle, mintha valami hulló lett volna – rút, visszataszító, utálatos. Mi joga erősködni egy pap azért, hogy éljen az ilyen? Hát ez Isten kegyelme? Ez Isten végtelen bölcsessége?

A kimerültség, az elgyötört felháborodás kicsordította a könnyem feszült orcáimra, úgy bámultam a csíkos tapétát. Három hónapja vergődtem tragédiák végtelennek tetsző útvesztőjében, s egyetlen gyertya fénye lebegett előttem bátorítóan, alig több, mint karnyújtásnyira – halvány, reszketeg reménysugár, egy új élet ígérete.

Most ez a gyertya kihunyt, s csak a sötétség maradt, sötétség a pokol legmélyebb bugyranak parttalan szakadékában. Életemben először magamra maradtam. Nincs, aki e terhet a vállára venné helyettem.

– Az volna a leghelyesebb, ha most mindjárt megkeresztelném a gyereket – jelentette ki Mansart atya komoran. – Szíveskedjék talán egy nevet mondani!

Néztem a papot, ahogy körbejár a szobában, mint valami fekete reverendás, nyakigláb kísértet, odahozza porcelán mosdótálat, és megáldja benne a vizet. A fiának a Charles nevet szántam néhai férjem után, de hogyan is nevezhetném úgy immár? A pusztá gondolat is gyűlöletes volt számomra.

Egy nevet... el kell döntenem, hogy mi lesz a neve!

Megint rám telepedett a teljes elbizonytalanodás, a gondolatlan kábultság, mintha megdermedt volna az agyam. Nem jutott eszembe semmi, s utóbb végső szorultságomban azt mondtam a papnak, hogy kapja a gyerek az ő nevét. Elkerekedett a szeme, de nem tett megjegyzést vagy ellenvetést, hanem kinyúlt a bölcső felé.

– Megkeresztellek, Erik – mondta lassan –, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

Ezután odahajolt hozzám, és olyan határozottsággal adta a karomba a bebagyulált csomagot, hogy nem volt lélekjelenlétem tiltakozni.

– Íme, a fia – szólta a pap egyszerűen. – Tanulja meg úgy szeretni, ahogyan Isten szereti!

Vette a lámpását és a köpönyegét, hátat fordított, és hamarosan meghallottam a felépcső nyikorgását nehéz lépte alatt. A bejárati ajtó becsukódott.

Egyedül maradtam a rémmel, aki Charles és az én szerelmem gyümölcse volt.

Életemben nem éreztem még olyan retteget, olyan végső nyomorúságot, mint amikor kézbe vettem a fiamat. Ráébredtem, hogy ez a lény – ez a *valami!* – mindenestül tőlem függ. Ha hagyom éhen halni vagy megfagyni, az én lelkem jut a gyehenna tüzére. Hívó katolikus voltam, aki nagyon is valóságosnak tudta a pokol lángjait.

Szorongva, reszkető kézzel vontam félre a kendőt a gyermek arcáról. Láttam már testi hibát – vajh ki nem látott? –, de ehhez foghatót soha. Lüktető erek groteszk kacskaringóitól mintázott vékony hártján szinte teljességében áttetsző koponyacsont, felemás, beesett szemek, elrajzolt, torz száj és ez iszonyatos tátongó lyuk ott, ahol az orrnak kellett volna lennie!

Lám, tökéletlen agyagzókorong a testem, ha csak ilyen száralmas teremtmény telt tőle! Úgy festett, mint akiben már régóta nincsen élet. Eltemetni és elmenekülni, ez volt minden kívánságom.

Az undor és a rémület ellenére is fokozatosan felfigyeltem arra, hogy néz engem. A szedett-vedett szempár kitartó áhítattal kereste a tekintetem, s meglepő érzékenységet sugározva szinte szájalommal mért végig, mint aki megérti elszörnyedésem. Sose tapasztaltam még, hogy egy újszülött ilyen feszülten, ilyen áthatóan figyel, s azon kaptam magam, hogy viszonzom a tekintetét, mint a csörgőkígyó delejes nézésétől rabul ejtett áldozat.

Aztán felsírt.

Nem találok szavakat arra, milyen volt hangjának ez az első csendülése, és milyen rendkívüli hatást tett rám. Sose hittem volna, hogy az újszülöttek sírása érzéki lehet – mindig is éles, nyugtalanító, furcsamód visszatetsző volt a fülemnek. De az ő hangja titokzatosan muzsikált, kicsalta a könnyem, becézte a testem, s a mellem megsajdult, ahogy hatalmába kerített az elsőprő, elemi vágy, magamhoz ölelni őt. Nem maradt erőm, hogy ösztönös élni akarásától elfordítsam a szívem.

Ám amint megérintettük egymást, megszakadt a varázs. Megint legyűrt az undor és a pánik.

Letéptem a mellemről, mintha holmi undok vérszopó lett volna, lecsaptam, mit sem törődve azzal, hová esik, és a szoba legtávolabbi sarkába menekültem. Összehúztam magam, mint az űzött vad, államat a térdemhez szorítottam, úgy fogtam a fejem.

A halálát kívántam.

Mindkettőnk halálát.

Ha akkor újra felsír, tudom, megöltem volna őt – előbb őt, aztán saját magamat.

De néma maradt.

Talán már meg is halt.

Egyre mélyebben gubóztam tulajdon testem menedékebe, ringattam magam ide-oda, mint a szerencsétlen elmeháborodott a

bolondokházában, fedezéket keresvén a csapás elől, amellyel nem képes szembenézni.

Oly szép volt az életem eddig az utolsó nyárig! Túlságosan is könnyed és élvezetes. Védett voltam, fiatal: nem készített fel semmi a tragédiákra, melyek nem szűntek záporozni rám, mióta Charles-hoz feleségül mentem.

Nem készített fel semmi Erikre!

Éltes szülők dédelgetett egyetlenének születtem, valóságos kis hercegnő voltam, a mindenkori központ, bárhol szerepeltem is. Apám Rouenban volt építész, sikeres, mindazonáltal bogaras ember, zenerajongó, akit örömmel töltött el hajlandóságom e művészet iránt. Kicsi koromtól rendszeresen felvezettek a társaság elé, hogy hangomat, szerény zongorista, illetve hegedűs tudományomat fitogtassam, s jóllehet Anyus a lelkem üdvéért a roueni orsolyita rendházban neveltetett, Apusnak világibb tervei voltak velem. Énekórákat vettem, kitéve magam az apácák heves helytelenítésének, azt tartották ugyanis, hogy egy leánynak a szép énekhang a hiúság és a kényeskedés kísértését hozza; hétről hétre oda kellett szöknöm a tanárhoz, aki a párizsi Opera színpadára volt hivatott felkészíteni. Hangom éppenséggel volt, de az már sohasem fog kiderülni, tehetséggel és művészi fegyelemmel is győztem volna-e a rohamot Párizs ellen. Tizenhét éves koromban elkísértem apámat a Lecat utcába egy építkezésre, ahol megbeszélése volt egyik ügyfelével, megismerkedtem Charles-lal, és nyomban lemondtam a fenyves színpadi pályafutásról.

Charles tizenöt évvel volt idősebb nálam, s mint építőmester, apám őszinte nagybecsülését mondhatta magáénak. Apus folyton emlegette kivételes szerencséjét, amiért olyasvalakire bízhatja tervei megvalósítását, akinek mély, ösztönös érzéke van az építőművészethez, aki a tökéletességre tör, és csak a legjobb elég jó neki. Ha Charles és apám összefogtak, nem sok jót remélhetett a rendszerint takarékos ügyfél. Talán a szakmai összhang miatt üdvözölte apám oly készségesen Charles-t a családjában, amint az én hajlandóságom nyilvánvalóvá vált. Talán visszaemlékezett a saját fiatalkorára, amikor megbízatások után szaladgáló, küszködő fiatal mérnökként Anyus családjával kellett megvívnia annak idején. De az is lehet, eltökélte – hiszen a széltől is óvott! –, hogy egyetlen

gyermeke boldogságát ne csorbítsa semmi. Ha csalódást okozott is számára, hogy eldobom magamtól a primadonnaság szép reményét, nem mutatta.

Anyus pedig – Anyus angol volt, ez az egy szó tökéletesen jellemzi őt. Azt hiszem, szívesebben látott engem egy tisztos – habár rangon aluli – házasságban, mint akármelyik párizsi színpadon.

Charles és én Londonba mentünk nászútra Apus költségén, jeles építmények lajstromával felszerelve: „ezeket látni kell” úgymond. Márpedig mi nemigen néztünk körül. November volt, a legvigasztalanabb hónap Angliában, háromhetes tartózkodásunk alatt a város többnyire vastag, sárgás ködbe burkolózott – volt hát kifogásunk inkább otthon maradni és Isten csodás alkotásait tanulmányozni behatóan tisztos kensingtoni lakosztályunk hálószobájában.

Az utolsó napon azonban könnyörtelenül betűzött a nap a súlyos függönyök hasadékán, és büntudatosan kászálódtunk elő a dunyhák alól. Nem mehetünk haza úgy, hogy nem néztük meg Hampton Courtot – Apus soha nem bocsátaná meg!

Beesteledett már, mikor a bérkocsi letett bennünket a szálloda lépcsőjénél. Míg Charles a szokatlan pénzzel és a kelletlen kocsisal keserveskedett, előrementem, hogy a hallban elkérjem a kulcsunkat.

– Levele jött, asszonyom – mondta a boy, s én szórakozottan gyűrtem be a borítékot a muffomba, miközben hátrafordultam, mert Charles is belépett.

Most is elakadt a lélegzetem, mint azon a napon Rouenban, olyan magas volt, olyan szégyentelenül jóképű! Mikor meglátta a kezemben a kulcsot, a mosolya elárulta, hogy ugyanarra gondol, mint én.

Nevetve rohantunk fel a süppedő szőnyegekkel borított széles lépcsőn, s kis híján elsodortunk két idősebb hölgyet, akik az angol méltóság jegyében ereszkedtek alá.

– Franciák – hallottam megszólalni az egyiket. – Mi mást várjon tőlük az ember?

Charles és én még hangosabban neveltünk. Charles azt mondta, tulajdonképpen sajnálni kell az angolokat. Mind merev és fagyos, mint a gótikus vízköpők. Honnan tudnák szegények, hogy mi a szerelem?

Két óra múlva, miközben lustán doromboltam Charles karjai közt, hirtelen eszembe jutott a levél...

Már Franciaországban ébredtem tudatára, viharos hazatérésünket követően, hogy első gyermekem fogantatásának hetében halt meg mindkét szülöm kolerában.

Nem járvány vitte el őket.

Apám régi ismerőse Párizsból látogatott el hozzájuk, és ott betegedett meg náluk, azon a jó hangulatú estén. Apus hallani sem akart olyasmit, hogy egy ápolásra szoruló jó barátot szélnek eresszen, ha az csupán fizetett cselédekre támaszkodhat, és ezzel a természetes, nagylelkű, vendégszerető gesztussal egész háza népének megásta a sírját.

Képtelen voltam Rouenban maradni a tragédia után. A város egyetlen hatalmas építészeti múzeummá vált számomra, boldog, elkényeztetett gyermekkorom mauzóleumává. Az ódon jezsuita kollégium barokk kápolnája, a Szent Vivien tér, az előkelő Szent Patrice utca pompás tizenhetedik-tizennyolcadik századi házaival, amelyek súlyos kocsikapuk mögött rejtőzködtek... Nem, nem bírtam tovább egy olyan városban, ahol minden utcasarok, minden szép épület fájdalmas emléket idézett...

Charles egy hónapig a közelébe sem engedett apám házának, annyira féltett a fertőzéstől. Ekkor már egészen biztosan tudtuk, hogy másállapotban vagyok, és Charles engesztelhetetlenül, túlzóan örködött felettem, nem tűrte, hogy drága feleségének és gyermekének épségét bármi veszélyeztesse.

Úgy viselkedett, mintha én volnék az első várandós nő az egész földkerekségen, aggályos sürgölődése kíváncsivá tett, megmosolyogtatott, csak attól félttem egy icipicit, hogy ha leányt szülök, féltekeny lesz rá.

– Ne aggódj annyira, Charles! A nők folyton szülnek.

– Nekem csak az a fontos, hogy te vigyázz – mondta komolyan. – Nehogy baj történjen.

Megérintettem a karját, hevessége zavarba hozott. Édesapám halála láthatóan mélyebb megrázkódtatást jelentett neki, mintsem gondoltam volna: elszégyelltem magam, amiért önző gyászom közepete nem figyeltem fel arra, mily nagyon bánkódik atyai barátja után.

– Ez a kisbaba nagyon fontos neked, igaz? – kockáztattam meg. – Mintha attól tartanál, hogy nem lesz több gyermekünk.

Elnevette magát, és védelmezően átkarolt.

– Dehogynem lesz. De az elsőszülött más, mint a többi, hát nem érzed, Madeleine? Először alkotni a tulajdon hasonlatosságunkra! Mintha én volnék Isten!

– Ó, te – mondtam gyöngéden –, te művész. Apus mindig mondta, hogy szobrász is lehettél volna, nemcsak kőfaragó.

– Az is akartam lenni – vallotta meg. – Tényleg úgy terveztem el még kisfiú koromban.

– És mi tartott vissza? – faggattam kíváncsian.

– Hogy szegénységben halhatok meg. – Mosolyra húzta a száját.

– De most a jó kislány lefekszik. Későre jár, az én fiamnak ilyenkor már ágyban a helye.

Míg Charles aludt, én ébren feküdtem, s magam előtt láttam a csodás gyermeket, akit Charles lefestett nekem. Elképzeltem, ahogy szenteltvízzel keresztet rajzolnak egy minden ízében tökéletes kisbaba homlokára, akit a mi nagy szerelmünk formázott meg. Charles a tökélyvel kecsegtetett, és én feltétel nélkül hittem az ő látomásában; elkerültek a kétségek, nem gyötörtek a leendő anyák szokásos aggodalmai.

Úgy tetszett, szerelmünk bűvös körbe vonja boldogságunkat, s a balszerencse se rendítheti meg alapjait.

Magától értetődik, hogy én örököltem mindent... a gyönyörű, ódon Szent Patrice utcai házat éppúgy, mint apám megannyi bölcs befektetésének hozadékát.

– Független, módos asszony lett belőled – mondta Charles eltűnődve, s hangjából kihallottam a tétova szorongást. Félt, hogy valaki a fejéhez vághatja, a pénzemért kellettem csak neki. Először szembesültem az olyan ember belső meghasonlottságával, aki rangján felül házasodik, s egyre szilárdabb meggyőződésemmé vált, el kell hagynunk Rouent, hogy máshol kezdjünk új életet.

Módszeresen átfésültem Apus házat, s lajstromba szedtem mindazon ereklyéket, amelyekről úgysem tudnék soha megválni – anyám ékszereit, apám könyvgyűjteményét és feljegyzéseit, a kis hegedűt, amin először nyirettyűztem fülhasogatóan. S közben egyre csak jöttek a cirkalmas részvétnyilvánítások, a szánakozás és a tisztelet illendően kidekázott elegyei...

Aztán egy napon kezembe került Marie levele.

Marie Perrault, aki megosztotta velem a lélekölő zárdai fogságot, nyoszolyólány volt az esküvőmön – nála jelentéktelenebb külsejű nyoszolyólányt nemigen látott még a világ. Még anyám is nagyot

nézett, hogy kit választottam. Gondolom, furcsán hatott, hogy éppen Marie a barátnőm. A zárdában megvolt a magam kis udvartartása, a beavatottak köre, akik csüggték minden szavamon, utánozták a hajviseletemet, ruháim apró, egyéni díszzeit. Marie külleme semmiképp sem volt ajánlólevél. Nagyon csúnya volt, idomíthatatlan vörös haj, savószín, beesett arc; áradt belőle a riadalom, ami ellenállhatatlanul vonz minden zsarnokot közel s távol. Tízéves lehetett, amikor fölkaroltam. Többi barátnőim unalmasnak vélték, s egy szavamba került volna, hogy megkeserítsék az életét az iskolai kínzások ősi szertartásrendje szerint. De én nem mondtam ki ezt a szót. Hagytam, hogy Marie ott járjon a sarkamban, mint valami hűséges spániel, és kinyilatkoztattam, hogy hasznát veszem – ami megfelelt ugyan a valószínűségnek, de távolról sem volt a teljes igazság. A legszebb lány voltam a zárdában, és messze a legbefolyásosabb, minden szavammal törvénykeztem. S Marie jóval azután is a barátnőm maradt, hogy a többiek elszéledtek otthonaikba Normandia-szerte, és nem írtak többé.

Marie ebben a levelében is önmagát adta – esetlenül, nehézkesen írt, ami a szívéen, az a tolla hegyén, s talán kár is volt feltárlakoznia... Könyörgött, látogassunk el hozzájuk a családi fészekbe, St. Martin-de-Boscherville-be. Áttoltam a levelet az asztalon Charles orra alá, s megütötte a fülemet, ahogy felnyögött. Ám egy pillantásom elég volt, hogy megadó hallgatásba burkolózzon. Hét végén lerándultunk Boscherville-be.

Charles két napig túrte Perrault-ék lehengető vendégszeretetét, mielőtt elszánta volna magát, hogy egy szerződés miatt haladéktalanul visszatérjen Rouenba. S távozásának délutánján fedeztük fel Marie-val, hogy az elszigetelt, kőfal övezte ház a falu szélén eladó.

Elborította a repkény, ormótlan volt és kényelmetlen, a hajlott korú személy, aki előzőleg élt benne, ügyet sem vetett a vadul burjánzó kertekre, gyümölcsösre... Nyomban beleszerettem.

– Túl messze esik Rouentól – mondta Charles elszörnyedve, mikor visszajött értem.

– Gyönyörű szép – rebegetem én.

– Rengeteg munka lesz veled.

– Nem számít. Ó, Charles, annyira szeretném ezt a házat! Olyan romantikus!

Charles felsóhajtott, észrevettem, hogy a napfény megcsillantja hollófekete hajában az elszaporodó ezüstös szálakat.

– Hát jó – hagyta rám elnézően, szokása szerint. – Ha egyszer romantikus, gondolom, nincs más hátra, mint megvenni.

Így kerültünk Boscherville-be, ebbe az álmos kis faluba.

Májusra a vén ház új pompában tündökölt kívül-belül, a legfrissebb párizsi divat jegyében.

Tipp-topp kis palota a mi tipp-topp kis trónörökösünknek.

1831. május 3-a örökre bevésődött az emlékezetembe.

Hőség volt, szokatlan forróság május elejéhez képest, s úgy pihegtem a kanapén, mint holmi partra vetett bálna, nem győztem legeznedni és frissítőért szalajtani a szobalányt.

Nehezen bírtam magam, nyügösködtem. Kétesztendő spánielkutyám, Sasa nyughatatlanul ugrándozott a nappaliban, unos-untalan odaejtette labdáját a fekhelyem mellé, és reménykedve csóválta a farkát.

– Értsd meg, túl forró most a kert – dörrentem rá. – Meg kell várnod Marie-t. Jaj, Sasa, menj már innen végre! Simonette! *Simonette!*

Az ajtóban feltűnt Simonette, és a kötényét igazgatta szapora kézzel.

– Hívott, asszonyom?

– Vigye ki ezt a bolond kutyát, és be ne eressze, míg Perrault kisasszony nem jön megsétáltatni!

– Igenis, asszonyom.

Olyan kergetőzés támadt, hogy vadonatúj asztali lámpám lesodródott a padlóra, a fehér üvegbura összetört, s a szőnyegre ömlött a repceolaj. Dühödtt sikolyom hallatán a kutya is, a lány is kimenekült a szobából. Négykézlábra ereszkedve takarítottam lihegve, ám gyér sikerrel a romokat, mikor beállított Marie.

– Tönkrement! – zokogtam tajtékozva. – Vége a gyönyörű új szőnyegemnek!

– Dehogyan van vége – mondta Marie a maga tébolyítóan józan stílusában. – Csak egy kis folt az egész, nem? Ha ezt a kisszőnyeget odatesszük, senki nem veszi észre.

– Nem teszem oda a kisszőnyeget – makacskodtam együgyűen. – Az egész szoba harmóniáját tönkretenné. Igenis új szőnyeget kell vennem.

Marie sarokülésbe tornázta magát, dísztelen muszlinruháját nem kímélve, és elgondolkozóan méregetett.

– Madeleine, szerintem ez igazán fölösleges. A helyedben mindent úgy hagynék, ahogy van. Senki sem szeret olyan házban élni, ahol mindig tökéletes a rend, legkevésbé egy kicsi gyerek.

A tekintetem lángot vetett. Már a nyelvemen volt, hogy az én gyerekem álmában sem dúlná fel soha a gyönyörű otthonomat, méghogy ő összekoszolná a legszebb szőnyegemet, mikor a kisbaba a szívem alatt akkorát rúgott, hogy a lélegzetem is elállt belé.

– Senki sem kérdezett, te kis vadállat – szaladt ki a számon; boszszantott is, mulattatott is, hogy ilyen feltűnően adja tudunkra, láthatatlanul is jelen van.

Marie azonban nem mosolyodott el, mint vártam volna. Elfordult, és láthatóan azt sem tudta, hová legyen.

– Rosszul teszed, ha így beszélsz, Madeleine. Anyukám szerint szörnyű szerencsétlenséget hoz, ha a meg nem születettet sértegetik.

– Ne add itt a vidéki libát! – torkolltam le. – Odabentről úgysem hall engem.

– Ő nem hall téged – mondta feszengve –, de Isten hall.

Kinevettem Marie-t; egyszeriben visszatért a jókedvem, hogy ilyen képtelen babonaságon sikerült rajtakapnom.

– Van Istennek külön foglalatossága is, mint a hívei után kémkedni – jelentettem ki fölényesen. – Gondold el, hány velejéig gonosz ember él a világon, a gyilkosok meg a szajhák meg a pogányok...

Témát változtattunk, és mire Marie-nak menni kellett, a haragom úgy elpárolgott, mintha soha nem is lett volna. Charles biztosan nem bánja, ha új szőnyeget veszek. „Vegyél csak, ha szeretnél, drágám! – mondja majd. – Fő, hogy örömed legyen benne.” Így elnehezdedve, keservesen is bevergődöm még Rouenba születés előtt.

Enyhült a hőség, friss szellő libbent be a nyitott ablakszárnyakon. Sasa újfent bebocsáttatást nyert, és a sétától kimerülve kuporodott az ölembe, már amennyire odafért még. Néztem, ahogy a kisbaba erőteljes rúgásai ütemesen rengetik a kutya fejét. De nyugtalan vagy ma, kislegény, dédelgettem magamban. Születendőnket mindig is fiúként emlegettük. Charles cérnára kötve odalógatta a jegygyűrűmet a hasam fölé, s tévedhetetlen következtetésként azt szűrte le a műveletből, hogy fiúval vagyok viselő. Én pedig tisztában voltam vele, milyen nagyon vágyik fiúgyerekekre, hogy a nyomdokaiba lépjen...

Jóleső bágyadtságba süppedve füleltem Simonette neszezésére, aki a félig nyitott ajtó mögött a vacsorát készítette. Tudtam, Charles későn ér haza. Jövedelmező vállalkozásba kezdett, nagy házat építettek az embereivel Rouen külvárosában, s kihasználták, hogy sokáig van világos. Szürkületig úgyis hiába várom.

Hatott ütött az előszobai falióra, áradt a napfény az ablakokon, s rácsozatot rajzolt a szőnyegre, amit kicserélni szándékoztam, mikor rögtönzött hordágyon hazahozták...

Baleset történt az építkezésen – leesett egy darab falazat. Senki nem tehet róla, nincs kit hibáztatni, hangoztatták, mintha ez vigaszt jelenthetett volna.

Jött az orvos, aztán hamarosan a pap.

A házam egyszerre megtelt emberekkel, akik közhelyeket sugdostak a fülembé a gyermekről, aki megvigasztal majd korai gyászomban.

Charles temetése napján este ott feküdtem az ágyunkban egyedül – szüleim nászajándéka volt, fenséges, vadonatúj –, s éreztem, hogy új élet lüktet hasam feszülő boltozata alatt.

Emlékszem, fiúért fohászkodtam, hogy Charles-ra emlékeztessen. Íme, megadatott.

Órák teltek el a születése óta; lassan-lassan eljutott a tudatomig, hogy a takaratlan ablak mögött új nap dereng fel.

Ahogy beszüremlett a fény, újra meghallottam a sziréni hívás panaszos hangjait, úgy zsongította el agyamat, mint a szerelmes becézés. Rászorítottam a tenyerem a fülembre, de nem tudtam elzárkózni, s tudtam, a világ legtávolabbi sarkában is hatalma volna fölöttem. Az a hang akkor is betöltené az elmém, s az örületbe kergetne a megbánás.

Megadóan, összetörten visszamentem az ágyhoz, s a szörnyűséges kis arcot letakartam egy zsebkendővel. Látványától megkímélve úgy éreztem, erőt tudok venni viszolygásomon annyira, hogy kézbe vegyem.

Levonszoltam magam a konyhába, találtam egy kis tejet, és felmelegítettem.

Később, mikor már elaludt a nyári napsütéstől ragyogó szobában, leültem egy székre, és lázasan dolgoztam élete legelső ruhadarabján: egy maszkon.

Így visszatekintve nem is tudom, mire mentem volna Marie és Mansart atya nélkül, mert hamar megtanultam, mennyire törekeny és megfoghatatlan portéka a népszerűség.

Társadalmi rangom egy éjszaka leforgása alatt semmivé foszlott. A házam közelébe sem jött senki – mintha vörös kereszttel jelölték volna meg az ajtómat, mint a régmúlt időkben, hogy a vándorokat óvják a pestistől. A mi felvilágosult évszázadunkban, mikor évről évre ugrásszerűen fejlődik a tudomány, a Boscherville-féle kis vidéki településeken változatlanul a babonás félelem uralkodik. Ilyen helyen elefántta dagadhat a bolha is, ám a mi esetünkben az elszabadult fantázia és a képtelen rosszindulat sem tehette volna rikítóbbá a hátborzongató valóságot. Mikor utóbb kimerészkedtem a házból, az emberek úgy kerültek, mint a leprást. Sarkon fordultak, ha közeledni láttak, és nem lehetett nem éreznem, milyen kegyetlenül mutogatnak és susorognak a hátam mögött. Mansart atya óvott attól, hogy nyilvánosan mutakozzam a gyermekkel, és bár nem mondta ki nyíltan, tudtam, hogy a testi épségünket félti.

Marie szinte mindennap eljött, szülei nemtetszésével és a falu szájával dacolva. A kedvemért legyőzte a tulajdon elszörnyedését és félelmét, és megtanított, mit jelent igazából a barátság; társaságot és vigaszt egyaránt csak tőle remélhettem ezután.

A méregdrága bölcső magára hagyottan rengett az egyik padlás-téri hálószobában, ahová sebtiben száműztem, és többnyire irgalmas csönd honolt benne. A gyerek csak akkor sírt fel, ha megéhezett, hála Istennek, nem túl gyakran. Mintha a mélyről fakadó életösztön tartotta volna vissza más örömök kikövetelésétől.

Nyilván érezte már az első naptól fogva, mennyire kelleetlenül nyúlok hozzá, s azokban az első hónapokban olyan kevéssé alkalmazkodott, hogy órák hosszat megfeledkezhettem a puszta létezéséről is. Soha nem mentem oda hozzá, ha nem volt feltétlenül szükséges, nem mosolyogtam rá, nem játszadoztam vele, feltételeztem, hogy úgyméged idiótává fog felcseperedni.

Marie aggatott a bölcső fölé kis csengőket, szánalomtól vezetve, s egy délelőttön minden húzódozásom ellenére felvonszolt a lépcsőn, és rávett, hogy álljak a nyitott ajtóhoz.

– Hallgasd! – biztatott.

Csak a kis csengettyűk szóltak szokás szerint: játszik az elhanyagolt, elhagyatott csecsemő; ismerős volt már ez a fülemnek, s bűntudatos sietséggel fordítottam hátat.

– Sütök éppen – magyarázkodtam feszengve. – Leég a tészta.

– Hát leég – szólt kurtán Marie. – Azt akarom, hogy halld... Tes-sék figyelni!

Meglepett, hogy így beszél velem; engedelmeskedtem, s el kellett ismernem, hogy a csengők nem összevissza szólnak, hanem ismétlődő minta szerint, s az eredmény egy rövid dallam.

Pusztá egybeesés, incselgő véletlen: mire kimodhattam volna magamban, a dallam elmozdult, átrendeződött, és az új dallam többször is elhangzott minden variáció nélkül.

– Nem akármilyen gyerek ez – mondta Marie halkán. – Mit gondolsz, meddig őrizheted még hét lakat alatt, meddig tehetsz úgy, mintha nem is volna a világon?

Sarkon fordultam, és meg sem álltam a konyháig. Hiába vágtam be magam mögött az ajtót a csengettyűszóra, nem tágitott tőlem.

Gondolatban sem merészkedtem annál tovább, hogy holmi esztelen barmot fogok gondolni. A gyermekem rút szörnyeteg volt, s a lehetőség, hogy bármi egyébben kitűnhet, rettegéssel töltött el csupán. Ha Marie-nak igaza van, még súlyosabb a keresztem.

Nem lehet semmibe venni a kis fehér szarvasbőr maszk mögött sebesen nyiladozó elmét.

Egyik este, úgy hat hónappal a születése után, szörnyű vihar kerekedett. Rázta a szél az üveget az ablakkeretekben, böngött a kéményben, füstölgött-hunyorgott a tűz is. Az eső tébolyultan verte a tetőt, ott dült az égiháború a fejünk felett, a villámok egy-egy tört másodpercre az egész szobát bevilágították.

Utáltam vihar idején egyedül maradni, és Sasát kezdtem keresni, aki szintén rettegett a mennydörgéstől; igazság szerint az alsószoknyáim alatt lett volna hivatott meglapulni, de most nyoma veszett. Az előszobába nyíló ajtó tárva állt, így hát feltételeztem, hogy az emeleten vette be magát az ágy alá.

Hirtelen nagy robajt hallottam a padlástérből, mintha valami súlyos tárgytól döndült volna meg a padló, és rémülten rohantam fel.

Erik szobájának ajtajából megpillantottam az oldalára dőlt üres bölcset... s kicsit odébb, a szoba közepén a nagy testű spániel egy kis fehér csomagot abajgatott.

– Sasa, hagyd békén! – sikoltottam. – Ereszd el! Sasa! *Sasa!*

Nagy elképedésemre és megkönnyebbülésemre, a kutya szót fogadott, letelepedett mellém, s nagyban csóválta tollforgószerű farkát a csupasz padlódeszkán.

Nem akarózott odapillantanom a kis fehér csomagra. Ha a kutya patkánynek nézte, nem róhatom föl...

Odalopóztam volna, hogy felemeljem, de megrökönyödve láttam, hogy kár fáradnom.

Ő indult el felém!

Ösztönösen hátráltam a lépcsőig, de nem bírtam levenni a szemem a kínos, konok, kúszó erőlködéséről, ahogy keresztülvonszolta magát a szobán. S nem kevésbé borzasztott el a felismerés, hogy a kutyaéhoz igyekszik!

Sasa félrehajtott fejjel figyelte, és kíváncsian hegyezte a fülét. Mikor Erik botszerű ujjai rákulcsolódtak a mancsára, mély morgást hallatott a torkából, de nem vicsorgott.

Földbe gyökerezett lábbal álltam, képtelen voltam akár egy mozdulat erejéig is közbeavatkozni. Az ígézettől dermedten néztem, ahogy Erik ülő helyzetbe kerül az állat szőrét használva emelőnek, és fél kézzel Sasa ábrázatát próbálja megtapintani.

– Sasa – mondta nagyon tagoltan és tisztán –, Sasa!

Megfogózkodtam a korlátban, nehogy összeesek: biztosan álmodom.

– Sasa, Sasa, Sasa – ismételte Erik rendületlenül. A kutya oda nyomta az orrát a fehér maszkos kis archoz, és meghallottam a puffanást, ahogy Erik feje dőlésben odaütődik a puszta padmalyhoz. Felkiáltottam, de mozdulni még nem tudtam.

Láttam, hogy a kutya gyöngéden ütogeti a mancsával.

Most először hallottam Eriket kacagni.

Három hónappal később már tudott járni, s a szavaimat szajkózta, mint valami ágrólszakadt egzotikus madár.

Immár bajosan nézhettem levegőnek – okvetetlen kezével, hangjával tele lett a ház, csak arra a pár órára hagyott nyugtot nekem, míg összegömbölyödve aludt Sasa oldalán a kutyakosárban. Mamának

nevezett (Isten tudja miért, én ugyan nem adtam a szájába!), de bizony tartok tőle, hogy ekkoriban a kutyát vélte az anyjának. Sasa is megszerette, úgy hancúrozott vele, mint egy nagyobbacska kutya-kölyökkel. Marie hangot adott véleményének, hogy ezt nem volna szabad túrnöm, nem helyes, úgymond, arra nevelnem, hogy állatnak higgye megát.

– Legalább néhány órára nincs láb alatt – szoltam vissza fakó hangon. – Ha úgy gondolod, te különbül nevelnéd, vidd csak haza az édesmamának!

Nem is szaporítottuk tovább a szót!

Minden örömmel azon voltam, hogy megbékéljek a helyzettel, mert ha testi gyöngédséget nem is tudtam mutatni iránta, eltökéltem, hogy kiélvezem oktatásának minden örömét.

Szokatlanul gyors fejlődésének üteme nem lankadt. Négyéves korára gyönyörű hangsúlyozással olvasta a Bibliát, és olyan hegedű- és zongoragyakorlatokkal birkózott meg könnyedén, amilyenekkel én nyolcévesen kezdtem próbálkozni. Majomügyességgel mászott fel mindenhová, képtelenség volt bármit eltennem tántoríthatatlan keze ügyéből. Többször is kibelezte az óráimat, és fékevesztetten tombolt, mikor képtelen volt újra összerakni őket. Nem viselte el, hogy élettelen tárgy mér rá vereséget.

Lenyűgöző tempója hamarosan félelmet is keltett bennem. Magam szokatlanul művelt voltam lány létemre – Apus személyesen vert a fejembe annyi geometriát, hogy megérthessem az építőművészet alapjául szolgáló tudományt. Ám nem volt kétséges, hogy Erik egykettőre messze tútesz rajtam. Elbűvölték a számok, és a tölem tanult alapelvek segítségével olyan számításokat végzett, hogy nem tudtam követni, ha mégoly türelmesen magyarázott is nekem. Felfedezte apám építészeti könyvtárát, és sok-sok órát töltött el Laugier, Cordemoy abbé, Blondel és Durand terveibe feledkezve. S szüntelenül, megszállottan rajzolt mindenhová. Ha nem győztem papírral, tervei feltűntek apám könyveinek előzéklapján, tervrajzainak hátoldalán – vagy éppenséggel a lépcsőházi tapétánkon.

Mikor a kézimunkakosaramból eltűnt egy olló, nem tulajdonítottam a dolognak jelentőséget, míg az ebédlő mahagóni asztallapjába művészien bevésve fel nem leltem egy kastély bonyolult rajzát.

Ez az olló hihetetlenül sok mívés kárt okozott, s hiába tettem tüvé a házat, hiába vertem el Eriket kegyetlenül nagy mérgemben, soha nem jöttem rá, hova rejtette.

De voltak megfeszíthetetlen, titokzatos hiátusok is. Képtelen volt megkülönböztetni a jót a rossztól, és jóllehet úgy rajzolt, akár egy érett művész, nem tudott – és nem is akart! – írni. Ha tollat adtam a kezébe, hogy másolja le az *Üdvözlégyet*, olyan ügyetlenül, bambán, értetlenül piszmogott az egyszerű feladattal, mint aki visszamaradottabb már nem is lehetne. Verésre se adta be a derekát, szégyellem, de többször is meggyőződtem erről. Vasakarata volt, és olyan színpadias temperamentuma, hogy nemegyszer a tettelegességig böszített. Nem bírtam cérnával, azonkívül féltem, hogy komoly kárt tehetek benne, ezért a szépirást inkább átsoroltam a jó magavi-selet fejében elengedhető büntetések közé.

Ellenben a zene alfája és ómegája volt rendkívüli lángelméjének. A zene mintha valami feneketlen mélységből fakadt volna föl benne, és apadhatatlan forrásként áradt ujjaiból: találékony keze között hangszerré vált minden kósza tárgy. Nem tudott úgy ülni az asztalnál, hogy lábával ne vert volna önkéntelenül is ütemet a szék lábán, ne kopogtatott volna ritmust késével a tányérján. Egy-egy pofon kizökkentette ugyan, de fátyolos tekintetéből nyomban kitetszett, hogy pillanatokra szakadt csak ki titkos belső hangvilágából. Kora gyermekségében, mikor a hajdani áriákat énekelve csilapítottam magányosságomat, otthagytott csapot-papot, és szájtátva álmélkodott a zongoránál. Még nem töltötte be az öt évet, mikor megengedtem, hogy ő játssza a kíséretet, s ha egy nehéz hangfekvést nem találtam el, abbahagyta a játékot, rámutatott a hibás hangra, és tökéletesen kiénekelte makulátlan felső regisztere szívszorító, szédítő kristálytisztaságával.

Hozzá képest Mozart begyepesedett öregdiáknak tetszhetett. Miközben fülbemászó dallamokat komponált és korát messze meghaladó technikával bővölte a zongora billentyűit, tudtam, hogy hihetetlenül termékeny elméjében valami új, félelmetes tréfát forgat, s játszva megszegyeníti szegényes fantáziámat.

– Hová mész, Mama?

Megállt a kezem a köpenyem csatján, s arra fordultam hátra, hogy az ajtóból bámul rám.

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

– Nagyon is jól tudod, Erik, hová megyek vasárnaponként. Perrault kisasszonnyal megyek misére, te pedig itt maradsz, míg vissza nem jövök.

Az ajtókilincsen matatott.

– Miért kell itt maradnom? – szakadt ki belőle. – Miért nem mehetek veled, miért nem hallgathatom az orgonát és a kórust?

– Mert itt maradsz – válaszoltam élesen. Már sajnáltam, hogy Mansart atya mesélt Eriknek az orgonáról és a kórusról – előző heti látogatása óta lélegzetvételnymi nyugvásom nem volt.

– Itt kell maradnod a házban, hogy biztonságban légy – tettem hozzá.

– Biztonságban? Mitől? – hangzott a váratlan visszavágás.

– Hát ... jaj, ne kérdezz már össze annyi ostobaságot, Erik, térj észre! Szót fogadsz, itt maradsz, és kész. Mindjárt visszajövök, hiszen tudod.

Kiviharzottam, s kesztyűs kézzel toltam magam előtt; ráfordítottam a kulcsot a hálószobámra, mint mindig, ha egyedül hagytam őt. Itt volt az egyetlen tükör az egész házban, s Erik nem tehetette be a lábát, de számítottam rá, hogy az első adandó alkalommal megszegezi az engedelmisséget. Lebírhatatlan kíváncsiság dolgozott benne.

Lesompolygott a nyomomban a lépcsőn, s magába roskadva telepedett a legelső lépcsőfokra, úgy kémlelt a maszk mögül.

– Milyen lehet a falu? – kérdezte ábrándosan. – Ugye a templom csodaszép?

– Dehogysis szép – hazudtam gyorsan. – Közönséges, sőt kifejezetten ronda. Nem lenne ínyedre. És a falu hemzseg a rosszindulatú emberektől, akik megijesztenének.

– Eljöhettek veled, ha megígérem, hogy nem ijedek meg?

– *Nem!*

Elfordultam, hogy a riadalmam leplezzem. Ez a fenyegető hang idáig mindenkor hatott rá. De rémülten kellett tapasztalnom, hogy megszállott zeneimádata túlnőtt a félelmen, amivel már akkor beoltottam, mielőtt beszélni kezdett volna. Ösztönöm azt súgta, hogy meg kell védenem a külvilágtól, amely óhatatlanul a vesztére törne. Marie és Mansart atya is egyetértett, hogy nem szabad emberek közé vinnem, és dilemmámra csak a teljes elszigeteltség lehetett a megoldás.

A tudatlanság és a babona elpusztítanak, ez biztos. Jóllehet voltam olyan óvatos, hogy ne kürtöljem szét a létezését, ablakaimat